

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eginhartvs De Vita Caroli Magni, Animadversionibvs Illvstratvs

Bessel, Friedrich
Reinhard, Johann Friedrich

Helmeftadii, 1667

Animadversiones Ad Cap. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10996

miti & * emolliti, ut & cultum dæmonum dimittere, & * MS. molliti.
 9. Christianæ religioni se subdere velle promitterent. † Sed
 sicut adhæc facienda aliquoties proni, sic ad eadem per- * MS.
 10. vertenda semper fuere præcipites. † Ut * non facile æsti- Non sit ut
 mare possis, ad utrum horum faciliores veriùs dici possent: satis æsti-
 quippe cum post inchoatum cum eis bellum, vix annus * mare.
 unus exactus sit; quo non ab eis hujuscemodi facta sit per- * MS.
 11. mutatio. † Sed magnanimitas regis, ac perpetua tam in ullus
 adversis quam prosperis mentis constantia, nulla eorum
 mutabilitate vel vinci poterat, vel ab iis quæ agere cœpe-
 12. rat, defatigari. † Nam nunquam eos hujuscemodi aliquid,
 perpetrantes, impune ferre passus est, quin aut ipse per se
 ducto, aut per comites suos missò exercitu, perfidiam ul-
 cisceretur, & dignam ab eis pœnam exigeret * donec o- * MS.
 mnibus qui resistere solebant proffigatis, & in suam potè- usq; dum
 statein redactis, decem hominum millia ex iis qui utraq;
 ripas Albi fluminis incolebant, cum uxoribus & * liberis * MS.
 sublatis transtulit, & huc atq; illuc per Galliam & Germani- parvulis
 13. am * multimoda divisione distribuit. † Eaque conditio- * MS.
 ne à rege propòsitâ, & ab illis suscepta, tractum per tot an- multimo-
 nos bellum constat esse finitum, ut abjecto dæmonum dam divi-
 cultu, & relictis patriis cèrèmoniis, Christianæ fidei atque sionem
 religionis sacramenta susciperent, & Francis adunati, u-
 nus cum eis populus efficerentur.

ANIMADVERSIONES

AD CAP. VII.

Cultui Dæmonum dediti] Saxonum gentem in colendis Idolis supersti-
 tiosissimam fuisse, omnium Historicorum consensu patet. Quinam
 autem Dii ab iis præcipuè culti sint, non adèò in vulgus notum est. Ar-
 bitror tamen communes cum cæteris Germanis adorasse Deastros, Tho-
 ronem, Vodanum, & Friggam, seu Fream, Vodani Uxorem, ut est apud Paul.
 Diac. Hist. Longobard. lib. 1. c. 8. nominibus tantum aliquantisper immuta-
 tis.

ris. *Thoronem* namque in *Krodonem* convertentes, coluerunt, sub figura *se-*
nis in pisce stantis, qui rotam teneret & urnam: *Friggam* autem sub imagine
nuda feminae, ardentem faculam in pectore: in dextera mundi figuram, in si-
 nistra mala aurea tria praeferentis; quae duo idola à Carolo subversa scri-
 bit *Krantzius Sax. lib. 11. c. 12.* Nam *Vodan* tanquam rei bellicae praepositus,
Herman dictus est à Saxonibus, summeque cultus usque ad Caroli tempo-
 ra, qui statuam ejus *Irminsulam* vulgò dictam, anno 772. demolitus est. Ve-
 rùm hæc & alia pridem insigni opere explicuit *Henricus Meibomius*, cui de
 cœteris Saxonum Diis operæ precium est addere *H. Grotium, Proleg. in*
Procopii Gothica, Olaum VVormium lib. 1. Monument. Dan. cap. 4. ac præ cæ-
 teris *Philipp. Cluver. lib. 1. G. A. c. 27.* Eliam *Schedium, de Diis Germanis,*
 itemque *Joh. Schefferum, cujus proximè Vpsalia* mirifice illustrata prodiit,
cap. 6. & seqq. Illud cum primis observatione dignum est, Saxones, & ejus-
 dem cum his originis Anglos, Deam quandam *Astar*, seu *Ostar*, summa vene-
 ratione coluisse, sub *Veneris*, ut existimo, nomine. Manent certè ejus
 superstitionis hodiernum vestigia, sed plerisque ignorata, cur *Aprilis* men-
 sis Carolo M. Germanisque adeo omnibus, *Ooster Monat* sit dictus: & quid
 causæ sit, ut festum Paschatos *Dostern* dicamus? Nam quod multi patriar-
 um Antiquitatum imperiti, eandem vocem à resurrectione Domini, hoc
 est, *Drstand* derivare nituntur, remotum nimis est. Rem omnem Vene-
 rabilis *Bedæ* absolvam verbis, qui *libro de Temporum ratione cap. XIII. Aprilis*
Eosturmonath. inquit, qui nunc *Paschalis mensis* interpretatur, quondam à *Dea il-*
lorum, quæ Eofre vocabatur, & cui in illo festa celebrant, nomen habuit; à cuius no-
 mine nunc *Paschale* tempus cognominatur, consueto antiquæ observationis vocabulo
 gaudia nova solennitatis vocantes.

Neq; divina neq; humana iura vel polluere vel transgredi inhonestum arbi-
 trabantur] Hinc orta est summa eorum in Christiana religione inconstan-
 tia, ut vix annus exactus sit, quò non & fidem receperint & abjecerint. In-
 de *VVestphalos* (quã verè nunc non disputo) *Occidentales nutantes & dubitan-*
tes exponit *Gobelinus et. 1. cap. 5. p. 7.* quod Christi fidem susceptam sæpè
 dimiserint, ut *Carolus* tandem coactus sit *occultos* quosdam *indices*, *Idolo-*
latriæ animadverfores, constituere: de quibus in hunc modum *AENEAE Car-*
dinalis Senensis de Statu Europ. cap. 29. Carolus Magnus, multa cum VVestphalis
prælia gessit, eosque magnis afflixit cladibus, coegitq; Christi religionem amplecti, re-
lictò Idolorum cultu. Quam cum sæpius abnegassent, nec iniurandum adverten-
 ter ut, ut metu pœnæ rebellionem compesceret, *occultos* instituit *indices*, quibus po-
 testatem dedit, ut quamprimum deierasse aliquem comperissent, aut *fidem* fregisse,
 aut aliquod aliud flagitium commisisse, mox illum supplicio afficerent, ubi primum
 com-

comprehendi posset, nulla citatione prævia, aut defensione præmissa. Elegit enim viros graves & recti amantes, quos plectere innocentes haud verisimile fuit. Terruit eos res VVestphalos, ac demum in fide continuit: cum sæpe in nemoribus & proceres & mediocres viri laqueo suspensi invenirentur, nullâ accusatione prius auditâ. Quarantibus tamen causam, constabat fregisse fidem, aut magnum aliquod scelus commississe, qui necati re periebantur. Idque iudicium usque ad nostram perdurat ætatem, vocaturque VETITVM. Hæc Æneas Sylvius, quem deinceps Joh. Aventinus lib. 1v. *Annal. Boiar. ad ann. 794. fol. 206.* Wernerus Rolevinck. lib. 11. *de laud. VVestphal. cap. 6.* Felix Faber, *Hist. Suevor. lib. 1. c. 7.* Alb. Crantzius lib. 11. *Sax. cap. 21.* Joh. Letzner. *Chron. Caroli M. c. 15.* Caspar Facius, *Polit. Liv. Error. xxiii.* aliique secuti, quorum sententiam prolixè singulari opusculo, *de Secretis VVestphalia* iudicium enarrat Marquardus Freherus. Equidem rem omnium calculo confirmatam, ipsisque ad eò Imperatorum iudicium hoc improbantium, decretis rati habitam, non auderem in dubium vocare, nisi summa legis istius iniquitas pro Carolo intercederet. Tacent Veterum Annales, minima maxima in rebus Caroli memorantes, tacet Witichindus, Saxonum ut antiquissimus, ita verissimus Scriptor. Quin igitur rem exempli minimè probabilis, & trecentis primùm abhinc annis proditam, præeuntibus H. Conringio *de Iudic. Reip. Germ. §. 40.* ac Bœclero, *Hist. Sec. ix. in Carolo* repudiemus, nè quam Carolo iniustitiæ, ubi opus non est, inuramus maculam. Cæterum quam perfidiam hic Saxonibus auctor impingit, eadem Francos in univèrsùm notavit Salvianus Massiliensis Presbyter lib. 1v. *Si pejeret Francus, quid novi faceret, qui perjurium ipsum sermonis genus putat esse, non criminis: & ante eum Claud. de laud. Stilic. lib. 1. v. 237.*

Provincia missos

Expellet citius, fallax quàm Francia Reges.

Termini videlicet nostri & illorum pene ubique in plano contigui] Gobelinus *et. 1. cap. 5. p. 7.* Habet, inquit, Saxonia à Meridie Misniam, Thuringiam & Hassiam, quæ olim de partibus Franconia, sive Francia Orientalis fuerunt; quæ quidem Franconia eis adiacet à meridie. Ante hunc Poëtafter Saxo, *Vitâ Caroli lib. 1. v. 55.* de Angariis:

Horum

*Patria, Francorum terris sociatur ab Austro
Oceanoque eadem coniungitur ex Aquilone.*

Adde Cluver. *G. A. lib. 111. cap. 21.*

Qui utrasque ripas Albis fluminis incolebant) Trans-albinorum tantùm meminit Regino lib. 11. anno 804. Quo anno, inquit, estate Carolus in Saxoniam cum exercitu perrexit, omnesq; qui trans Albiam in VVihmodi habitabant Saxones cum mulieribus & infantibus, transtulit in Franciam, & pagos trans-Albianos

E

Abotri-

Abotritis dedit. Hæc ille, quæ totidem ferè verbis extant apud *Adelmum*, & *Auctorem Annalium Fuldens.* ad ann. 804. Idem cum his *Lambertus Schaffnaburg.* & *Sigebert.* ad ann. 803. itemque *Gobelin.* at. 6. cap. 40. pag. 192. Cum *Eginharto* tamen facere videtur *Marianus lib. III. ann. 775.* Occasionem ejus translationis scitè narrant *Adelmus*, *Albertus Stadenfis*, alii, ad ann. 777. quod jussu *Caroli* baptizati fuerint *Saxones* hæc conditione, ut si amplius statuta ejus violarent, tam libertate quàm patriâ privarentur. Quod posterus cum exqueretur *Carolus*, priùs tamen quodammodo mitigavit, conjungendo *Saxones* cum *Francis*, ita ut eandem cum his libertatem acciperent. Hæc ratione videtur omnis *Saxonum Trans-Albina Terra Abotritis Venedicæ* genti cessisse. At septimo circiter anno post, facta in patriam est exulibus redeundi licentia, atque ita pars præcæ *Saxonie* videtur ab exilio reversis reddita. Signatè privilegium à *Ludovico Pio Ecclesiæ Hamburgensi* concessum, quod *Syntagmati Rerum Germanicarum Septentrionalium* inseruit *Erpoldus Lindenbrogius*, quodque inde repetit *Petrus Lambecius*, *Orig. Hamburg. lib. 1. pag. 10:* Vnde postquam terram *Trans-Albianorum*, laxatâ captivitate, quam ad multam perfidiam in ipsis *Christianitatis* inicitis patriam, per septennium passi sunt, nè locus ille à barbaris invaderetur, *Ekeberto Comiti restituere præceperat*, non iam vicinis *Episcopis* committere voluit.

CAPUT IIX.

* Ità N. & Cod. Med. at R. Hoc bellum. **H**oc * bellò, licet per multum temporis spacium traheretur, ipse non amplius cum hoste quàm bis acie confligit, semel juxta montem qui *Osneggi* dicitur, in loco *Thietmelle* nominato: & iterum apud

* MS. Hesa. * *Asam* fluvium, & hoc uno mense, paucis quoque interpositis diebus. † His duobus præliis hostes adeo profligati ac devicti sunt, ut ulterius regem neque provocare, neque venienti resistere, nisi aliquâ loci munitione defensi, audent. † Plures tamen eo bello tam ex nobilitate *Francorum* quam *Saxonum*, & functi summis honoribus viri, consumpti sunt: tandemque anno tricesimo tertio finitum est: cum interim tot ac tanta in diversis terrarum partibus bella contra *Francos* & exorta sint, & solertiâ regis administrata, ut meritò intuentibus in dubium venire possit, utrum in eo aut laborum patientiam, aut felicitatem potius mirari